

TALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 5/2008 vp

Hallituksen esitys laiksi ydinenergiain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 16 päivänä lokakuuta 2007 lähettänyt talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi ydinenergiain muuttamisesta (HE 117/2007 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta on antanut asiasta lausunnon (PeVL 1/2008 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- teollisuusneuvos Riku Huttunen ja hallitusneuvos Yrjö Sahrakorpi, työ- ja elinkeinoministeriö
- kaupallinen sihteeri Heikki Yrjölä, ulkoasiainministeriö
- johtaja Hannu Koponen ja lakimies Mari Andersin, Säteilyturvakeskus STUK
- ydintekniikkajohtaja Juhani Hyvärinen, Fenovoima Oy
- lakimies Teemu Sipilä, Fortum Oyj
- projektinjohtaja Olli Kymäläinen, Fortum Nuclear Services Oy
- johtaja Risto Siilos, Teollisuuden Voima Oy.

Merkittään saapuneeksi kirjallinen lausunto:
— Posiva Oy.

HALLITUKSEN ESITYS

Esitys sisältää ehdotukset ydinenergiain valtuutussäännösten muuttamiseksi perustuslain mukaisiksi. Lisäksi lakiin ehdotetaan nostettaviksi eräät lakia alemmalla tasolla säädetyt ydinturvallisuutta koskevat säännökset, jotka perustuslain mukaan on annettava lailla. Lakiin ehdotetaan lisättäviksi myös voimakeinojen käyttöä koskevat säännökset ydinenergian käytön turvaamiseksi lainvastaiselta toiminnalta.

Ydinaineiden ja muiden ydinalan kaksikäyttötuotteiden vientivalvonta ehdotetaan poistettavaksi ydinenergiain soveltamisalasta, jolloin siihen automaattisesti sovellettaisiin kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta annettua lakia.

Vientivalvonta- ja lupaviranomainen olisi ulkoasiainministeriö.

Ydinjätehuoltoon liittyvä suunnitelmien päivittämis- ja tarkastusmenettely ehdotetaan toimeenpantavaksi jatkossa kolmen vuoden välein nykyisen vuosittaisen menettelyn sijaan. Samalla ydinjätehuollon kustannuksiin varautumista koskeva ministeriön päätöksenteko kuulemismenettelyineen ehdotetaan toimeenpantavaksi jatkossa kolmen vuoden välein nykyisen vuosittaisen menettelyn sijaan.

Ydinlaitoksen käytöstä poistamiseen liittyviä periaatteita täsmennettäisiin lisäämällä lakiin säännös siitä, että laitoksen suunnittelussa on

varauduttava laitoksen käytöstä poistamiseen, sekä siitä, ettei toimia laitoksen käytöstä poistamiseksi saisi toiminnan lopettamisen jälkeen tarpeettomasti siirtää.

Kauppa- ja teollisuusministeriön (1.1.2008 lukien työ- ja elinkeinoministeriö) yhteydessä

toimiva ydinenergian käyttöön liittyviä asioita valmisteleva neuvottelukunta lakkautettaisiin. Säteilyturvakeskuksen yhteyteen perustettaisiin uusi neuvottelukunta, jonka tehtävänä olisi valmistavasti käsitellä ydinenergian käytön turvajärjestelyihin liittyviä asioita.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Talousvaliokunta pitää esitystä tarkoituksenmukaisena ja sääntelyä selkeyttävänä. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä jäljempänä mainituin, lähinnä perustuslakivaliokunnan lausunnosta aiheutuvien, muutosehdotuksien.

Esityksen päätavoitteena on saattaa ydinenergia-alan sääntely vastaamaan perustuslain asettamia edellytyksiä. Muutosehdotukset kohdistuvat tämän vuoksi erityisesti lain valtuutussäännöksiin, joita täsmennetään ja osin täydennetään. Turvallisuussääntelyä täsmennetään lisäämällä lakiin uusi 2 a luku, joka kattaa keskeisimmät aiemmin lähinnä lakia alemman asteisissa säädöksissä säännellyt ydinenergian käytön turvallisuutta koskevat säännökset. Hallinnollisena muutoksena ehdotetaan, että myös ydinalan kaksikäyttötuotteiden vientivalvonta keskitetään ulkoasianministeriöön, joka jo vastaa muiden kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta.

Valiokunta toteaa, että muutosehdotukset ovat lähinnä säädösteknisiä. Niillä ei puututa laissa säädettyihin ydinenergian käyttöä koskeviin yleisiin periaatteisiin eikä ydinlaitoksia koskevaan päätöksentekomenettelyyn. Lakiin alemman asteisista säädöksistä siirrettävät säännökset eivät myöskään merkitse uusien vaatimusten asettamista tai nykyisen vaatimustason muuttamista.

Esitys sisältää muutosehdotuksia myös asioiden valmisteluorganisaatioon liittyen. Voimassa olevan sääntelyn nojalla ydinenergia-alaan liittyviä asioita on valmisteltu ydinenergianeuvottelukunnassa ja ydinturvallisuusneuvottelukunnassa. Esityksessä ehdotetaan, että ydinenergianeuvottelukunta lakkautetaan, koska sen tehtävät ovat erityisesti vuonna 2004 tehdyn ydin-

turvallisuustutkimusta koskeneen lainmuutoksen myötä vähentyneet huomattavasti. Ydinturvallisuusneuvottelukunta sen sijaan jatkaisi toimintaansa, ja sen lisäksi ehdotetaan Säteilyturvakeskuksen yhteyteen perustettavaksi ydinalan turvajärjestelyjen neuvottelukunta. Näiden ohella valmistelutyötä tehdään edelleen ydinturvallisuustutkimusohjelmiin (SAFIR ja KYT) liittyvissä johtoryhmissä. Talousvaliokunta pitää esitystä myös valmisteluorganisaatiota koskevilta osin perusteltuna. Valiokunta kuitenkin painottaa, että ydinenergiapolitiikan pidemmän aikavälin haasteiden ja kehitystarpeiden kartoittamiseksi on tärkeää säännöllisin väliajoin kuulla eri sidosryhmiä yhteisissä kuulemistilaisuuksissa.

Perustuslakivaliokunta on antamassaan lausunnossa todennut, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Valiokunta on kuitenkin kiinnittänyt huomiota erityisesti perustuslain 124 §:ssä säädettyihin edellytyksiin antaa hallintotehtäviä muille kuin viranomaisille ja katsonut, että esityksen 7 l §:n 3 momenttia, 7 o §:ää ja 7 p §:n 3 momenttia tulee tältä osin tämentää perustuslain asettamien edellytysten täyttämiseksi. Samoin perustuslakivaliokunta on todennut, että esityksen 58 §:n 2 momentti on ehdotetussa muodossaan liian väljä eikä täytä perustuslain 80 §:n 1 momentissa säädettyjä edellytyksiä. Perustuslakivaliokunta on myös pitänyt asianmukaisena, että esityksessä otetaan huomioon kauppa- ja teollisuusministeriölle kuuluneiden tehtävien siirtäminen työ- ja elinkeinoministeriön vastuulle. Talousvaliokunta on, yksityiskohtaisissa perusteluissa todettulla tavalla, ottanut perustuslakivaliokunnan esittämät muutosesitykset huomioon.

Perustuslakivaliokunnan esittämien muutosten lisäksi talousvaliokunta esittää, että lakiehdotuksen 28 §:n ydinjätehuoltoon liittyviä suunnitelmia koskevaa sääntelyä täsmennetään ja selkeytetään mietinnön yksityiskohtaisissa perusteluissa tarkemmin esitetyllä tavalla.

Hallituksen esityksen käsittelyn yhteydessä on tullut esille ydinvastuulakiin (484/1972) vuonna 2005 tehdyn muutoksen voimaantulotilanne. Eduskunta hyväksyi 17.5.2005 (EV 50/2005 vp) ydinvastuulain muutoksen (493/2005), joka liittyy kansainvälisen vahingonkorvausvastuusta ydinvoiman alalla tehdyn Pariisin yleissopimuksen ja sitä täydentävän Brysselin lisäyleissopimuksen muuttamista koskevien pöytäkirjojen voimaansaattamiseen. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin pöytäkirjat tulevat Suomen osalta voimaan. Koska pöytäkirjojen ratifiointiprosessi on edelleen kesken, ei lakia ole voitu saattaa kansallisesti voimaan.

Käytännössä tämä merkitsee, että ydinvastuun osalta suomalaisen laitoksenhaltijan vakuutuksella katettu vastuumäärä on edelleen noin 185 miljoonaa euroa ja sopimusvaltioiden vastuu noin 132 miljoonaa euroa. Lain voimaantulon myötä suomalaisen laitoksenhaltijan vastuumäärä nousee 700 miljoonaan euroon, minkä lisäksi Suomen valtio vastaa vahingoista 700—1 200 miljoonan euron välillä ja kaikki 15 sopimusvaltiota yhteisesti tätä suuremmista vahingoista aina 1 500 miljoonaan euroon asti. Talousvaliokunnan saaman selvityksen mukaan ratifiointiprosessin pysähtymisen syynä on erityisesti kansainvälisen vakuutusliikkeen haluttomuus myöntää laitoksenhaltijalle täyttä sopimusmuutoksen edellyttämää vakuutuskatetta. Valiokunta kiinnittää vakavaa huomiota tilanteeseen ja kehottaa valtioneuvostoa tiiviiseen yhteydenpitoon muiden sopimusosapuolten ja kansainvälisen vakuutusliikkeen kanssa nopean ratkaisun löytämiseksi ja pöytäkirjojen voimaansaattamiseksi.

Yksityiskohtaiset perustelut

Laki ydinenergialain muuttamisesta

Johtolause. Valiokunta on tehnyt johtolauseeseen säädösteknisen korjauksen.

2 a luku. Turvallisuutta koskevat vaatimukset

7 j §. Johtamisjärjestelmä. Valiokunta on tarkentanut lainkohdan sisällön vastaamaan Suomessa ja ulkomailla vakiintunutta laadunhallintaa koskevaa terminologiaa. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi erikseen myös merkittävistä poikkeamista. Koska poikkeamiin varautuminen on osa lainkohdassa jo mainittua laadunhallintaa, on sääntely tältä osin poistettu turhana ja osin mahdollisia tulkintaongelmia aiheuttavana.

Pykälän otsikko on täsmennetty vastaamaan käytettyä terminologiaa.

7 l §. Turvajärjestelyt. Pykälässä säädetään turvajärjestelyjen perusteista sekä turvajärjestelyjen suunnittelusta ja toimeenpanosta vastaavasta organisaatiosta.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan edellyttänyt, että pykälän 3 momenttia täsmennetään vastuuta koskevan sääntelyn osalta. Talousvaliokunta toteaa, ettei turvaorganisaation ja turvahenkilöiden vastuulla tarkoiteta tässä yhteydessä virkavastuuta vaan tavanomaista tehtävän haltijan vastuuta siitä, että työtehtävät hoidetaan asianmukaisesti. Tämänkaltaisesta vastuusta tai sen perusteista ei ole tarpeen säätää laissa, minkä vuoksi talousvaliokunta esittää, että sana vastuu poistetaan momentista harhaanjohtavana.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan lisäksi edellyttänyt, että 3 momentin toimivaltuuksia koskevaa sääntelyä täsmennetään. Talousvaliokunta toteaa, että turvahenkilöstön perustuslain 124 §:n alaan liittyvistä toimivaltuuksista säädetään tyhjentävästi esityksen turvavalvontaa koskevassa 7 m §:ssä ja voimakeinojen käyttöä koskevassa 7 o §:ssä. Turvavalvonnan avulla pyritään estämään turvallisuutta tai järjestystä vaarantavien taikka omaisuuden vahingoit-

tamiseen tarkoitettujen esineiden tai aineiden kulkeutuminen ydinlaitoksen alueelle. Voimakeinojen käyttö on puolestaan sallittua välittömästi uhkaavan rikoksen tai muun vaarallisen teon ehkäisemiseksi. Esityksen 7 l §:n 3 momentissa mainituilla toimintavaltuuksilla on tarkoitettu luvanhaltijan organisaatiossa toimimiseen liittyviä normaaleja valtuuksia. Koska niistä tai niiden perusteista ei tarvitse säätää laissa, talousvaliokunta esittää, että sana toimintavaltuus poistetaan momentista mahdollisia tulkintavaikeuksia aiheuttavana.

7 o §. Voimakeinojen käyttö. Pykälässä säädetään turvaamistoimenpiteisiin liittyvistä voimankäyttövaltuuksista. Lainkohta täsmentää ne oikeudet, joita sekä turvaorganisaatioon kuuluvilla että ydinmateriaalin ja ydinjätteen kuljetuksia ja varastointia turvaavilla turvahenkilöillä on.

Perustuslakivaliokunta on edellyttänyt, että voimakeinojen käyttö rajataan esitettyä täsmällisemmin. Tämän vuoksi valiokunta esittää, että pykälän 1 momenttia täsmennetään siten, että voimakeinojen käyttö rajataan 7 l ja 7 m §:ssä tarkoitettujen tehtävien suorittamiseen ja voimakeinojen käyttö sallitaan, perustuslakivaliokunnan esittämällä tavalla, vain ydinlaitoksen alueella, jolle kulku on rajoitettu ja valvottu sekä ydinmateriaalin ja ydinjätteen kuljetus- ja varastointitoimintoja turvattaessa uhkiin, jotka kohdistuvat välittömästi näihin toimintoihin.

7 p §. Valmiusjärjestelyt. Pykälässä säädetään keskeisimmistä ydinvoimalaitoksen valmiusjärjestelyjä koskevista vaatimuksista ja järjestelyjen toteutuksesta vastaavasta valmiusorganisaatiosta.

Perustuslakivaliokunta on edellyttänyt edellä 7 l §:n osalta todetun tavoin, että pykälän 3 momenttia täsmennetään valmiusorganisaation vastuukysymysten ja toimivaltuuksien osalta. Koska pykälässä ei ole ollut tarkoitus säätää virkavastuusta, talousvaliokunta esittää, että 7 l §:n tavoin sana vastuu poistetaan momentista harhaanjohtavana. Valmiusorganisaation tehtävänä on erityisesti valmiustilanteiden analysointi, sä-

teilymittauksista huolehtiminen ja pelastustoiminnasta vastaavien viranomaisten avustaminen tiedottamisessa. Nämä eivät ole sellaisia perustuslain 124 §:n tarkoittamia julkisia hallinto-tehtäviä, joiden antamisesta muulle kuin viranomaiselle tulee säätää laissa. Tämän vuoksi talousvaliokunta esittää, että mahdollisten tulkintaongelmien välttämiseksi 3 momentista poistetaan myös sana toimintavaltuus.

Lisäksi talousvaliokunta esittää, että pykälän 4 momenttia täsmennetään viittauksella pelastuslain (468/2003) 9 §:n 2 momenttiin, jonka mukaisesti pelastustoimi vastaa laitospoistosten pelastussuunnitelmien laatimisesta yhteistyössä asianomaisen laitoksen kanssa.

16 ja 22 §. Valiokunta on ottanut huomioon kauppa- ja teollisuusministeriölle kuuluneiden tehtävien siirtymisen 1.1.2008 lukien työ- ja elinkeinoministeriön vastuulle ja muuttanut vastuuministeriön nimen muutosta vastaavaksi.

28 §. Huolehtimisvelvollisuuden toteuttamisesta päättäminen. Pykälässä säädetään viranomaisen toimivallasta päättää tarvittavista ydinjätehuoltoon liittyvistä toimenpiteistä. Viranomaisella on oikeus saada toiminnanharjoittajalta tietyn määräajoin suunnitelmat, jotka koskevat ydinjätteistä huolehtimista.

Voimassa olevien säännösten mukaisesti ydinjätehuollon suunnittelua ohjaa kauppa- ja teollisuusministeriö (1.1.2008 lukien työ- ja elinkeinoministeriö). Määräajat suunnitelmien esittämiselle ovat perustuneet ministeriön antamiin päätöksiin. Käytännössä suunnitteluprosessi on ollut kaksipuolainen siten, että luvanhaltijoiden on tullut kolmen vuoden välein toimittaa raportti, joka sisältää selvityksen sekä ydinjätehuoltoon että käytöstäpoistoon liittyvästä tutkimus-, kehitys- ja suunnittelutyöstä. Yksityiskohtaisemmat käytöstäpoistoselvitykset on annettu viiden vuoden välein.

Hallituksen esityksen tarkoituksena ei ole ollut muuttaa edellä mainittuja määräaikoja. Esityksen 28 §:n 2 momentissa mainitaan kuitenkin vain saman pykälän 1 momentissa tarkoitettu suunnitelma ydinjätehuollon toteuttamisesta,

joka on esitettävä kolmen vuoden välein, ellei lupaehtoisissa muuta määrätä.

Talousvaliokunta esittää, että sääntelyä täsmennetään tältä osin siten, että kaikista pääsääntöisesti noudatetuista määräajoista säädetään laissa. Lausunnonantajien näkemykset huomioon ottaen valiokunta esittää lisäksi, että voimassa olevan käytännön mukaisesti pääsääntöisesti viiden vuoden välein annettava, esityksen 7 g §:ssä tarkoitettu, yksityiskohtainen käytöstäpoistoselvitys annetaan jatkossa kuuden vuoden välein. Tällöin joka toiseen ydinjätehuollon toteuttamista koskevaan suunnitelmaan liittyy yksityiskohtainen ja joka toiseen yleisluonteisempi käytöstäpoistoselvitys. Tämä on omiaan selkeyttämään suunnitelmien laatimisen jaksotusta heikentämättä kuitenkaan turvallisuutta.

Edellä olevan lisäksi pykälän 1 momentissa on otettu huomioon työ- ja elinkeinoministeriön perustaminen ja 3 momenttiin on tehty tekninen muutos.

32, 43, 48 ja 53 e §. Vastuuministeriöksi on muutettu työ- ja elinkeinoministeriö.

58 §. *Rakentaminen ja maankäytön suunnittelu.* Pykälässä säädetään ydinlaitoksen sijoituspaikaksi aiotun alueen maankäytön suunnitteluun ja ydinlaitoksen rakentamiseen liittyvistä vaatimuksista.

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että säännöstä on täsmennettävä siten, että siitä selviää tarkemmin määräysten oikeudellinen perusta sekä se toimielin, joka määräykset antaa. Tähän liittyen talousvaliokunta esittää pykälän 2 mo-

menttia muutettavaksi niin, että rakentamista koskevien tarkempien määräysten antajana on Säteilyturvakeskus, jolla myös voimassaolevan lain nojalla on oikeus antaa vastaavia määräyksiä. Ydinenergialain 55 §:n 1 momentin mukaisesti Säteilyturvakeskuksen tehtävänä on ydinenergialain alaan liittyvä valvonta ja myös rakentamista koskevien tarkempien määräysten antamisen tulee liittyä Säteilyturvakeskuksen valvontatehtävän hoitamiseen. Rakentamista koskevilla tarkemmilla määräyksillä turvataan osaltaan ydinenergialain 6 ja 7 §:ssä säädettyjen turvallisuutta, turva- ja valmiusjärjestelyjä sekä muita niihin verrattavia järjestelyjä ja ydinaseiden leviämisen estämistä koskevien Suomea sitovien kansainvälisten sopimusvelvoitteiden asettamien erityisvaatimusten täyttäminen. Pykälän tarkoituksena on asettaa ydinturvallisuus etusijalle, mikäli ydinenergialain ja rakentamista koskevan lainsäädännön vaatimuksia joudutaan yhteensovittamaan. Säteilyturvakeskuksen tulee tarvittaessa kuulla määräysten valmistelun yhteydessä rakentamisesta ja maankäytöstä vastaavia viranomaisia.

68, 74, 75 ja 76 §. Vastuuministeriöksi on muutettu työ- ja elinkeinoministeriö.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella talousvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset).

*Valiokunnan muutosehdotukset***Laki****ydinenergiain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 11 päivänä joulukuuta 1987 annetun ydinenergiain (990/1987) 56 §:n 1 momentti sekä 79 ja 81 §,

muutetaan 2 §:n 1 momentin 3—6 kohta sekä 2 ja 3 momentti, 3 §:n 1,4,7 ja 8 kohta, 6 a §:n 2 momentin johdantokappale ja 1 kohta, 6 b §:n 2 momentin johdantokappale, 8 §:n 2 momentti, 11 §:n 2 momentin 3 kohta, 15 §:n 2 momentti, 16 §:n 2 momentti, 17 §:n 2 momentin 2 kohta ja 3 momentti, 19 §:n 1 ja 4 kohta, 20 §:n 1 momentin 1 kohta, 21 §:n 1 momentin johdantokappale sekä 1 ja 7 kohta, 22 §:n 2 momentti, 23 §:n 1 momentti, 25 §:n 1 momentti, 26 §:n 1 momentin 2 kohta, 28 §, 32 §:n 1 momentin 3 kohta, 38 §:n 3 momentti, 40 §:n 3 momentti, 43 §:n 2 momentti, 44 §:n 1 momentti, 48 §:n 2 momentti, 53 a §:n 2 momentti, 53 c §:n 3 momentti, 53 d §:n 2 momentti, 53 e §:n 1 momentti, 55 §:n 2 momentin 3 ja 4 kohta, 56 §:n 3 momentti, 58 §, 59 §:n 2 momentti, 63 §:n 1 momentin 1, 2, 4, 5, 7 ja 8 kohta, 65 §:n 2 momentti, 67 §, 68 §:n 2 momentin 2 kohta ja loppukappale, 68 a §:n 1 momentti, 73 §:n 2 momentin 2 ja 3 kohta, 74 §, 75 §:n 2—4 momentti, 76 ja 77 §, 78 §:n 1 momentti, 80 §:n 1 momentti ja 82 §,

sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 1 momentin 4—6 kohta, 8 §:n 2 momentti sekä 63 §:n 1 momentin 1, 5, 7 ja 8 kohta laissa 738/2000, 3 §:n 7 ja 8 kohta, 6 a §:n 2 momentin johdantokappale ja 1 kohta, 6 b §:n johdantokappale, 17 §:n 2 momentin 2 kohta, 68 a §:n 1 momentti ja 75 §:n 2 momentti laissa 1420/1994, 21 §:n 1 momentti osaksi viimeksi mainitussa laissa, 38 §:n 3 momentti, 53 a §:n 2 momentti, 53 c §:n 3 momentti, 53 d §:n 2 momentti, 53 e §:n 1 momentti sekä 75 §:n 3 ja 4 momentti laissa 1131/2003, 40 §:n 3 momentti laissa 1078/1996, 68 § osaksi laissa 1271/1998 ja mainitussa laissa 738/2000, 74 § laissa 593/1995 sekä 78 §:n 1 momentti laissa 635/1999, sekä

lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 738/2000, uusi 4 momentti, 3 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1420/1994, uusi 5 a, 5 b, 9 ja 10 kohta sekä 2 momentti, 6 a §:ään, sellaisen kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 1 a kohta, lakiin uusi 2 a luku, *16 §:ään uusi 3 momentti*, 28 §:ään uusi 2 ja 3 momentti, 33 §:ään uusi 2 momentti, 56 §:ään uusi 3 momentti, jolloin muutettu 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, sekä 60 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 870/1999, uusi 4 momentti seuraavasti:

2, 3, 6 a ja 6 b §
(Kuten HE)

7 j §

Johtamisjärjestelmä

2 a luku

Turvallisuutta koskevat vaatimukset

7 a—i §
(Kuten HE)

Ydinlaitoksen johtamisjärjestelmässä on erityisesti otettava huomioon johdon ja henkilöstön turvallisuuteen liittyvien käsitysten ja asenteiden vaikutus turvallisuuden ylläpitämiseen ja kehittämiseen sekä järjestelmälliset toimintatavat ja niiden säännöllinen arvioiminen ja kehittäminen.

7 k §
(Kuten HE)

7 l §

Turvajärjestelyt

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Turvaorganisaation ja turvahenkilöiden tehtävät (*poist.*) ja koulutusvaatimukset on määriteltävä ja heillä on oltava käytössään tehtävien mukaiset (*poist.*) valvontavälineet, viestintävälineet, suojavälineet ja voimankäyttövälineet.

(4 ja 5 mom. kuten HE)

7 m ja 7 n §
(Kuten HE)

7 o §

Voimakeinojen käyttö

Turvahenkilöllä on 7 l ja 7 m §:ssä tarkoitetussa turvaamistehtävässään oikeus välittömästi uhkaavan rikoksen tai muun vaarallisen teon ehkäisemiseksi, henkilön pääsyn estämiseksi, henkilön paikalta poistamiseksi, pakenemisen estämiseksi, kiinniottamiseksi, kiinniotetun tarkastamiseksi, esineen tai aineen poisottamiseksi sekä esteen poistamiseksi käyttää sellaisia tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina. Tämän lain nojalla tapahtuva voimakeinojen käyttö on rajoitettava ydinlaitoksella alueelle, jolle kulku on rajoitettu ja valvottu sekä ydinmateriaalin ja ydinjätteen kuljetus- ja varastointitoimintoja turvattaessa uhkiin, jotka kohdistuvat välittömästi näihin toimintoihin. Kiinni otettu henkilö ja häneltä mahdollisesti pois otetut esineet tai aineet on viipymättä luovutettava poliisille.

(2—5 mom. kuten HE)

7 p §

Valmiusjärjestelyt

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Ydinlaitoksella on oltava valmiusjärjestelyjen suunnitteluun ja valmiustilanteisiin koulutettuja henkilöitä (*valmiusorganisaatio*), joiden tehtävät (*poist.*) on määriteltävä ja joilla on oltava tehtävien mukaiset (*poist.*) tilat, varusteet ja viestintäjärjestelmät.

Valmiusjärjestelyt on sovitettava yhteen viranomaisten laatimien pelastus- ja valmiussuunnitelmien kanssa, ottaen huomioon, mitä pelastuslain (468/2003) 9 §:n 2 momentissa on säädetty.

7 q , 7 r, 8, 11 ja 15 §
(Kuten HE)

16 §

Lupaviranomaiset

Luvan 2 §:n 2 momentin 1 kohdassa sekä 22 §:n 2 momentissa tarkoitettuun toimintaan myöntää hakemuksesta työ- ja elinkeinoministeriö. Luvan 2 §:n 1 momentin 3, 4, 5 ja 6 kohdassa tarkoitettuun toimintaan myöntää hakemuksesta Säteilyturvakeskus.

(3 mom. kuten HE)

17 ja 19—21 §
(Kuten HE)

22 §

Kulkuvälineessä oleva ydinlaitos

Milloin edellä tarkoitettua ydinlaitosta käytetään Suomen alueella vain tilapäisesti, on luvan myöntävä viranomainen työ- ja elinkeinoministeriö ja sovelletaan tätä lakia muutoinkin niin kuin toimintaan, jota tarkoitetaan 2 §:n 1 momentin 2—6 kohdassa ja 2 §:n 2 momentin 1 kohdassa.

23, 25 ja 26 §
(Kuten HE)

28 §

Huolehtimisvelvollisuuden toteuttamisesta päättäminen

Työ- ja elinkeinoministeriö tai Säteilyturvakeskus, milloin se on myöntänyt luvan ydinjätteitä aiheuttavaan toimintaan, päättää kuultuaan tarvittaessa ympäristöministeriötä periaatteista, joihin nojautuen 9 §:n 3 momentissa tarkoitettu huolehtimisvelvollisuus on toteutettava. Tässä tarkoituksessa jätehuoltovelvollisen tulee esittää luvan myöntäjän arvioitavaksi suunnitelma ydinjätehuollon toteuttamisesta.

Suunnitelma ydinjätehuollon toteuttamisesta on esitettävä luvanvaraisen toiminnan kestäessä säännöllisesti kolmen vuoden välein, ellei lupaehtoisissa muuta määrätä. Suunnitelman on sisällettävä myös yleispiirteinen suunnitelma seuraaville kuudelle vuodelle. Ellei lupaehtoisissa muuta määrätä, on luvanvaraisen toiminnan kestäessä lisäksi esitettävä säännöllisesti kuuden vuoden välein suunnitelma ydinlaitoksen käytöstä poistamiseksi.

Suunnitelmiin sisällytettävistä selvityksistä ja asiakirjojen toimittamisesta annetaan tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella.

32 §

Huolehtimisvelvollisuuden lakkaaminen

Työ- ja elinkeinoministeriön tai Säteilyturvakeskuksen, milloin se on myöntänyt luvan ydinjätteitä aiheuttavaan toimintaan, on määrättävä huolehtimisvelvollisuus päättyneeksi, kun:

(3 kohta kuten HE)

33, 38 ja 40 §
(Kuten HE)

43 §

Vastuumäärän ja rahastotavoitteen vahvistaminen

Työ- ja elinkeinoministeriö vahvistaa kalenterivuoden lopussa kunkin jätehuoltovelvollisen kuluvan kalenterivuoden vastuumäärän sekä tekee päätöksen vastuumäärästä sitä seuraaville kahdelle vuodelle. Samalla ministeriö vahvistaa rahastotavoitteen seuraaville kolmelle vuodelle. Ministeriö voi poiketa edellä tarkoitettusta aikataulusta, jos siihen on perusteltu syy.

44 §
(Kuten HE)

48 §

Valtion saatavan kattaminen ja kateisuus

Siltä osin kuin jätehuoltovelvollinen ei ole määräajassa suorittanut rahastolle 1 momentissa tarkoitettua jäljelle jäävää saatavaa, on jätehuoltovelvollisen 44 §:n nojalla valtiolle luovuttamista vakuuksista muutettava vastaava määrä rahaksi ja varat lisättävä kateosuuteen. Jos sellaisen vakuuden antanut 45 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu vakuutusyhtiö tai pankki sitä vaatii, on rahaston sille lainattava vakuudesta saadut varat määräajaksi 52 §:n 4 momentissa tarkoitettulla korolla sen rahastolle antamaa velkakirjaa vastaan ja muutoin rahaston määräämillä ehdoilla, jos työ- ja elinkeinoministeriö katsoo sellaisen sitoumuksen turvaavan varojen käyttöön saamisen.

53 a, 53 c ja 53 d §
(Kuten HE)

53 e §

Tutkimusrahoituksen hakeminen, myöntäminen ja takaisinperintä

Työ- ja elinkeinoministeriö tekee rahastolle esityksen edellä 53 d §:n 1 momentissa tarkoit-

tujen varojen jakamisesta hankkeiden rahoittamiseen. Ministeriön on ennen esityksen tekemistä pyydettävä siitä Säteilyturvakeskuksen lausunto.

55 ja 56 §
(Kuten HE)

58 §

Rakentaminen ja maankäytön suunnittelu

(1 mom. kuten HE)

Ydinlaitoksen rakentamisesta on voimassa, mitä siitä on muualla laissa säädetty. *Edellä sanotun estämättä Säteilyturvakeskuksella on oikeus 55 §:n 1 momentissa tarkoitetun valvonta-tehtävänsä edellyttämässä laajuudessa, tarvittaessa muita viranomaisia kuultuaan, antaa sellaisia rakentamista koskevia tarkempia määräyksiä, jotka johtuvat 6 ja 7 §:ssä tarkoitettujen yleisten periaatteiden sekä ydinaseiden leviämisen estämistä koskevien Suomea sitovien kansainvälisten sopimusvelvoitteiden asettamista erityisvaatimuksista.*

59, 60 a, 63, 65 ja 67 §
(Kuten HE)

68 §

Virka-apu ja takavarikko

Asianomaisella poliisiviranomaisella on valta *työ- ja elinkeinoministeriön* tai Säteilyturvakeskuksen pyynnöstä toimittaa kotietsintä tai henkilöntarkastus tässä laissa tarkoitetun, vastoin tämän lain säännöksiä

(2 mom. 2 kohta kuten HE)

(2 mom. loppukappale kuten HE)

68 a ja 73 §
(Kuten HE)

74 §

Syyteeseenpano

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä 69 §:ssä mainituista rikoksista ennen kuin hän on hankkinut asiasta Säteilyturvakeskuksen lausunnon. Jos rikoslain 44 luvun 10 §:ssä tarkoitettu rikos on tehty sellaisen toiminnan yhteydessä, joka kuuluu *työ- ja elinkeinoministeriön* valvonnan piiriin, lausunto on pyydettävä *työ- ja elinkeinoministeriöltä*.

75 §

Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano

Muutosta valtioneuvoston, *työ- ja elinkeinoministeriön* tai Säteilyturvakeskuksen muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen haetaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei Euratom -sopimuksesta muuta johdu.

Muutosta Valtion ydinjätehuolto-rahaston 53 a §:n 2 momentin ja 53 b §:n 2 momentin nojalla tekemään maksun määräämistä koskevaan päätökseen sekä 53 e §:n 4 momentin nojalla tekemään varojen palauttamista koskevaan päätökseen sekä 53 e §:n 3 momentin nojalla tekemään rahoituksen takaisinperintää koskevaan päätökseen haetaan siinä järjestyksessä kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Tämän lain 53 d §:n nojalla tehtyyn hankkeen rahoittamista koskevaan rahaston päätökseen sovelletaan, mitä valtionavustuslain 34 ja 35 §:ssä säädetään. Ennen oikaisuvaatimuksen ratkaisemista tai vastineen antamista valitusasiassa on rahaston pyydettävä asiassa lausunto *työ- ja elinkeinoministeriöltä*.

(4 mom. kuten HE)

76 §

Luvanvaraisuudesta vapautetun ilmoitusvelvollisuus ja ilman lupaa tapahtuva ydinenergian käyttö

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää, että toiminnasta, joka on 2 §:n 3 momentin no-

jalla säädetty luvasta vapaaksi, on tehtävä kirjallinen ilmoitus *työ- ja elinkeinoministeriölle* tai Säteilyturvakeskukselle.
(2 mom. kuten HE)

77, 78, 80 ja 82 §
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Helsingissä 3 päivänä huhtikuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jouko Skinnari /sd	Jouko Laxell /kok
vpj.	Antti Rantakangas /kesk	Eero Lehti /kok (osittain)
jäs.	Janina Andersson /vihr	Päivi Lipponen /sd
	Hannu Hoskonen /kesk	Marjo Matikainen-Kallström /kok
	Harri Jaskari /kok	Petteri Orpo /kok
	Anne Kalmari /kesk	Sirpa Paatero /sd
	Matti Kangas /vas	Markku Uusipaavalniemi /kesk
	Toimi Kankaanniemi /kd	Ulla-Maj Wideroos /r.
	Miapetra Kumpula-Natri /sd (osittain)	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Kulovesi.